

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Koulutus valtioneuvoston poliittiselle johdolle:

Kohti yhdenvertaista Suomea

Aika: 5.6.2025 klo 12-13

Paikka: VN istuntosali

Valtioneuvoston
yhdenvertaisuushanke

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ohjelma

- Klo 12.00 Tilaisuuden avaus**
Pääministeri Petteri Orpo
- Klo 12.03 Alustus: Kolme myyttiä rasismista Suomessa**
Tutkimusprofessori Anu Castaneda, THL
- Klo 12.35 Keskustelu alustuksen pohjalta**
Fasilitoijina pääsihteerit Janette Grönfors (Romaniasiaien neuvottelukunta/STM) ja Peter Kariuki (Etnisten suhteiden neuvottelukunta/OM)
- Klo 13.00 Koulutus päättyy**

Valtioneuvoston
yhdenvertaisuushanke

Yhdenvertaisuus ja yhdenvertaisuuden edistäminen Suomen lainsäädännössä

Suomen perustuslain 6 § mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan esimerkiksi sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) edistää kansalaisten tasavertaisuutta ja kieltää syrjinnän eri perusteilla, kuten etnisen alkuperän, ihonvärin, uskonnon tai muiden henkilöön liittyvien tekijöiden perusteella. Laki velvoittaa viranomaisia, koulutuksenjärjestäjiä ja työnantajia toimimaan aktiivisesti syrjinnän ja häirinnän ehkäisemiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta säädetään myös **työelämää koskevassa lainsäädännössä**. Syrjintä voi olla myös rikos, josta säädetään **rikoslaissa**.

Suomi on liittynyt useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka kieltävät syrjinnän ja velvoittavat ryhtymään toimiin yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi **Euroopan ihmisoikeussopimus, Euroopan sosiaalinen peruskirja, YK:n rotusyrjinnän vastainen sopimus**.

Kolme myyttiä rasismista Suomessa

Anu Castaneda

Tutkimusprofessori, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Psykologian dosentti, Helsingin yliopisto

Kolme myyttiä rasismista Suomessa

- Esitys rakentuu kolmeen rasismiin liittyvän uskomuksen tarkasteluun. Uskomuksia kuvataan esityksessä myyteiksi, sillä ne elävät ainakin jossain määrin Suomessa, vaikka ovat uskomuksina perusteettomia.

Mihin Sinä voit/haluat
vaikuttaa? Miten?

Myytti 1/3:
*”Suomen väestö on etnisesti
homogeeninen”*

Myytti 1/3:

etnisesti
n”

Myytti 1/3:

”Suomen väestö on etnisesti homogeeninen”

- Suomi on aina ollut väestöltään kulttuurisesti moninainen: väestöömme kuuluu esimerkiksi alkuperäiskansa saamelaiset, romanit, suomenruotsalaiset, muut perinteiset kieli- ja kulttuurivähemmistöt sekä kasvava määrä Suomeen eri syistä muuttanutta väestöä ja heidän jälkeläisiään.

Myytti 1/3:

”Suomen väestö on etnisesti homogeeninen”

- Erilaisista syistä johtuen (esim. kansallisvaltion suojeluntarve) ylläpidämme kuitenkin mielikuvaa kulttuurisesti yhtenäisestä Suomesta tai kapeasta suomalaisuuden kuvasta, vaikka se ei pidä paikkaansa eikä ole ainakaan enää tässä ajassa tarkoituksenmukaista.

Myytti 2/3: *”Rasismi on helppo tunnistaa”*

My
"Rasismi on h

Rasistinen huuto mustasi koripallon paikallispeliä Kupittaalla – "Harva asia syljettää siten kuin tällainen"

Myytti 2/3:

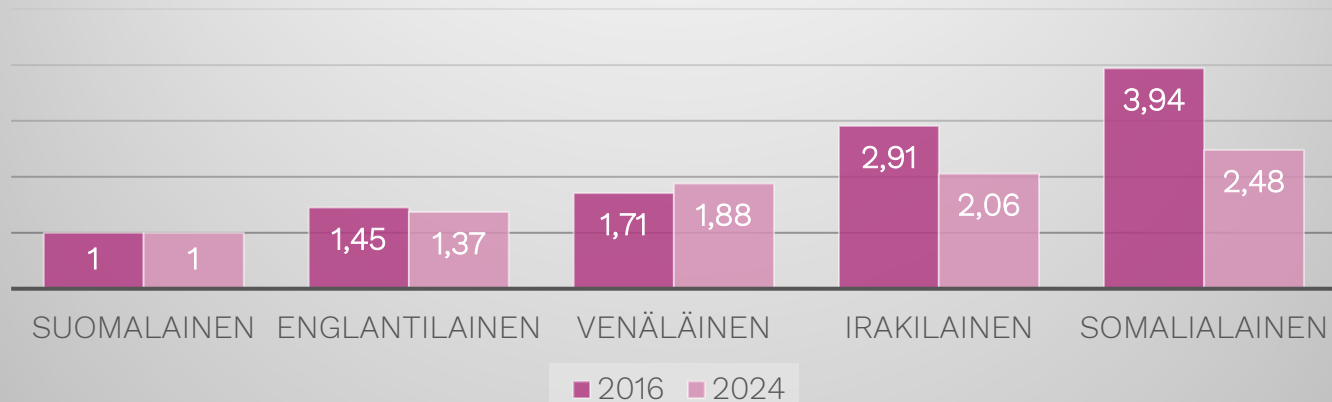
"Rasismi on helppo tunnistaa"

- Osa rasismista ja syrjinnästä on helpompaa tunnistaa, esimerkiksi silloin, kun se tapahtuu vuorovaikutuksessa suorasti ja näkyvästi.

Rasistinen huuto mustasi koripallon

...ittaalla – "Harva
... kuin tällainen"

Kuinka moninkertaisesti
ulkomaalaistaustaisen hakijan on
jätettävä työhakemuksia saadakseen
yhtä monta kutsua työhaastatteluun
kuin yhtä pätevä suomalaistaustainen...

Myytti 2/3:

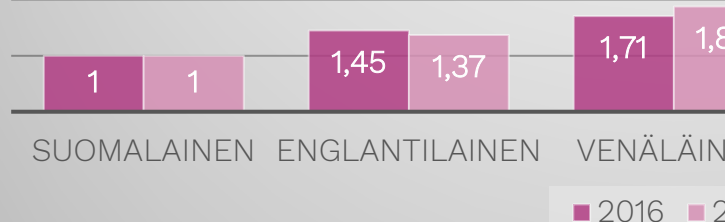
"Rasismi on helppo tunnistaa"

- Osa rasismista ja syrjinnästä on puolestaan vaikeampaa tunnistaa, esimerkiksi silloin kun se on yhteiskuntamme rakenteissa tapahtuvaa. Esimerkiksi Helsingin yliopiston tekemä kenttätutkimus työelämän rasismista osoitti, että muulla kuin suomenkielisellä nimellä ja taustalla on huomattavasti vaikeampaa saada työhaastattelukutsu, vaikka työhakemuksessa olevat kompetenssit esimerkiksi koulutuksessa, työkokemuksessa ja kielitaidossa ovat identtiset.

Rasistinen huuto mustasi koripallon pöytälailla – "Harva"

Kuinka monin
ulkomaalaistausta
jätettävä työhakemu
yhtä monta kutsua
kuin yhtä pätevä suo

Myytti 2/3:

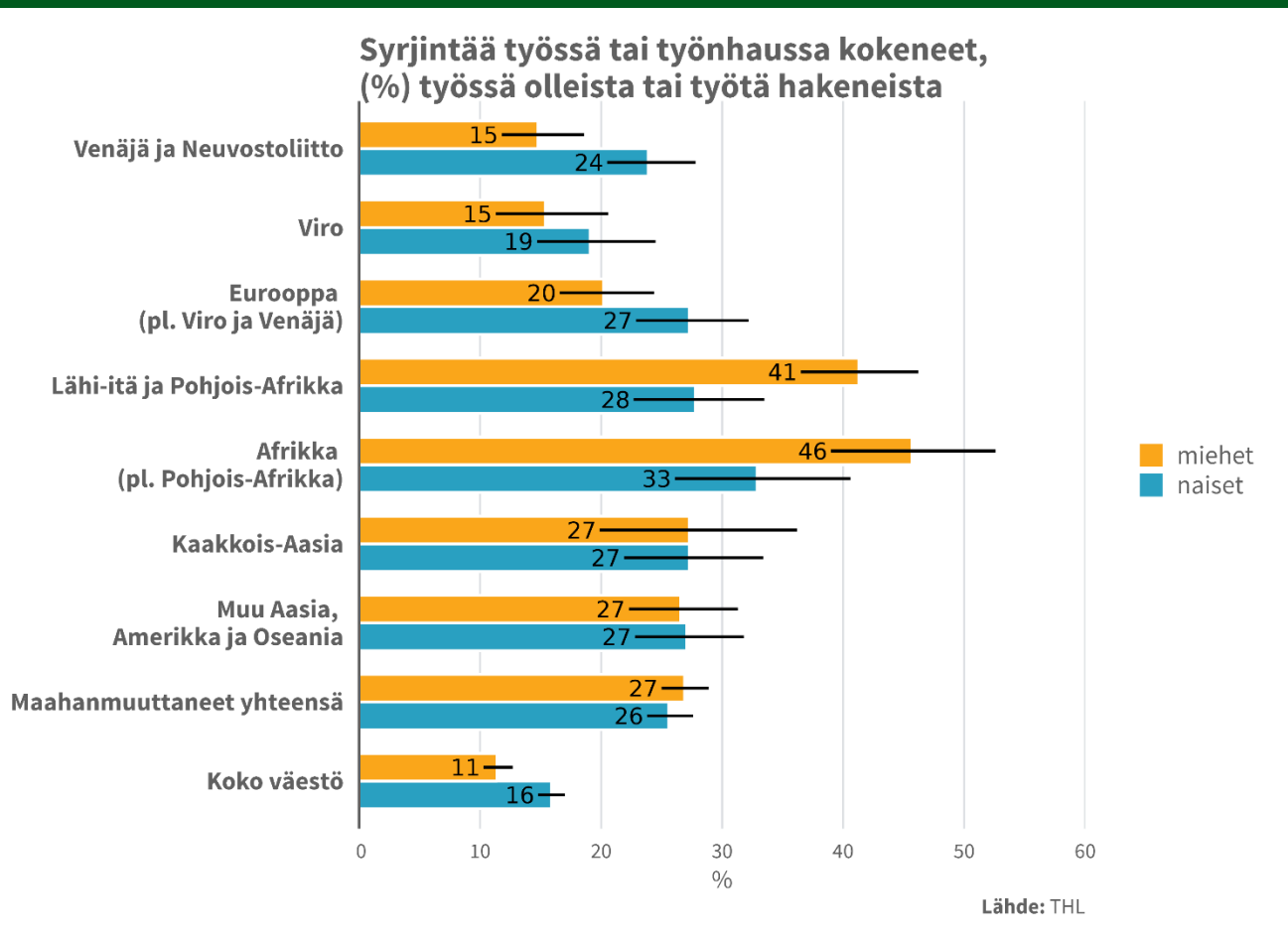
"Rasismi on helppo tunnistaa"

- Rasismi on tärkeää hahmottaa "jäävuori-ilmiönä", jossa vain pieni osa ilmiöstä on näkyvää (vedenpinnan päällä) ja suurin osa näkymättömämpää (vedenpinnan alla), jolloin se on myös vaikeampaa tunnistaa ja korjata.

Myytti 3/3: *”Rasismia ei esiinny Suomessa”*

”Rasismi

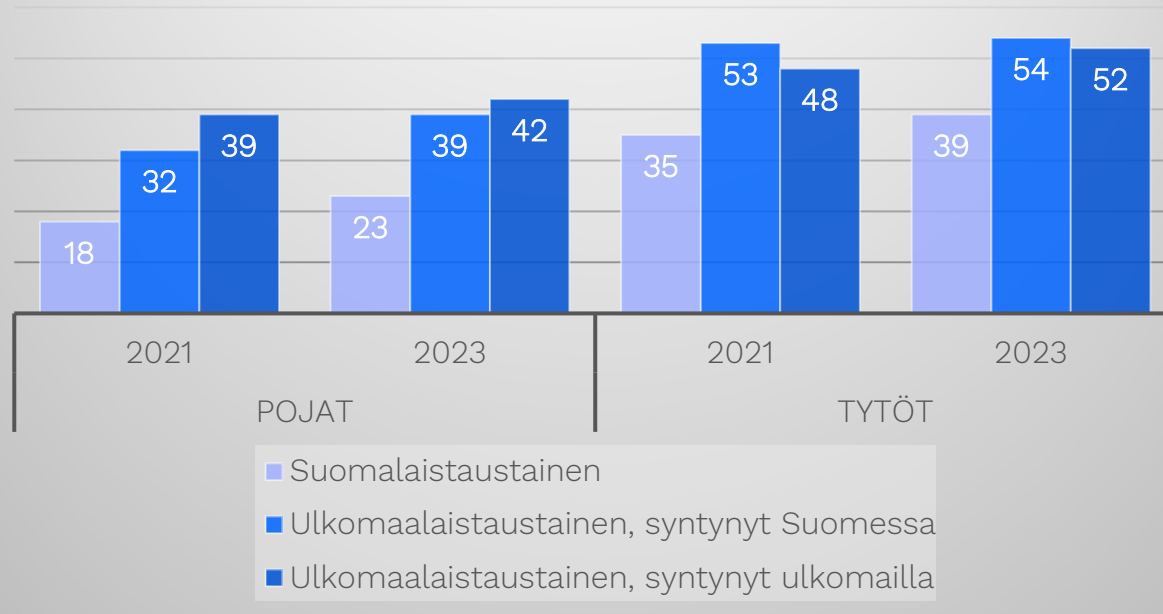

Myytti 3/3:

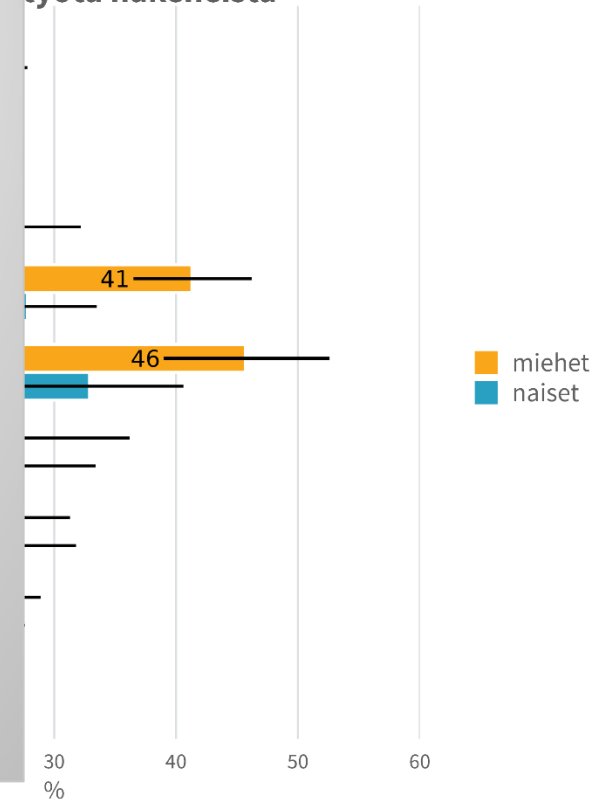
"Rasismia ei esiinny Suomessa"

- Useat tuoreet suomalaiset väestötutkimukset osoittavat, että ulkomaalaistaustaisella väestöllä on runsaasti syrjäntäkokemuksia muuhun väestöön nähden, esimerkiksi työelämässä, opiskelussa, asuntomarkkinoilla, poliisin kanssa, harrastuksissa, julkisilla paikoilla ja verkossa.

Syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla kokeneiden osuus 8.-9.- luokkalaisista, % (Kouluterveyskysely, THL 2023)

önhaussa kokeneet, työtä hakeneista

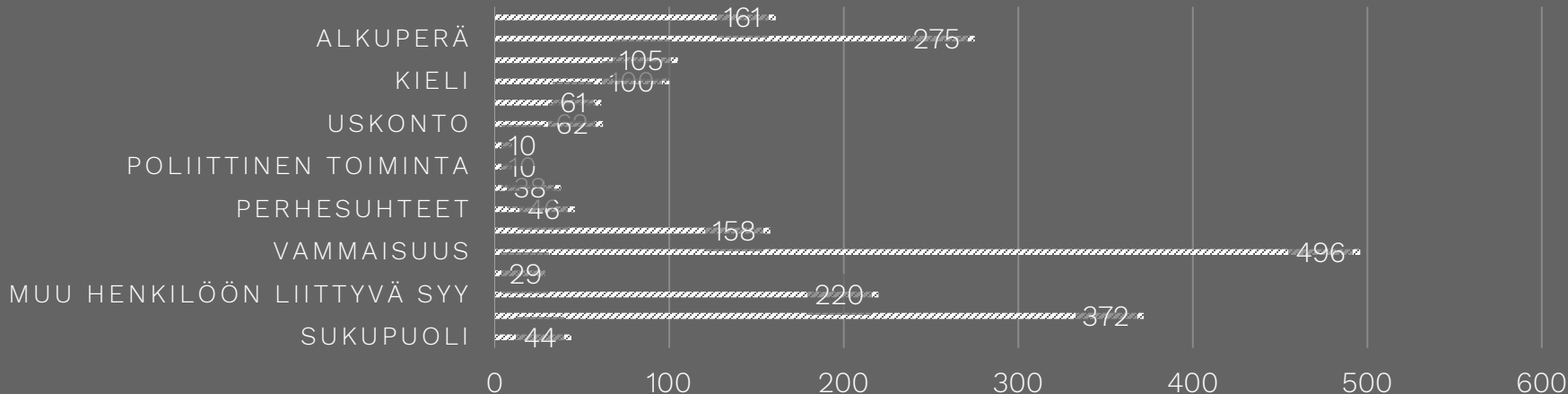
Lähde: THL

Syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla

kokeneiden osuus 8,9 %

önhaussa kokeneet.

SYRJINTÄ- JA YHDENVERTAISUUSYHTEYDENOTOT SYRJINTÄPERUSTEITTAIN, LKM 2024 (YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU)

■ Ulkomaalaistaustainen, syntynyt Suomessa

■ Ulkomaalaistaustainen, syntynyt ulkomailla

30
%

40

50

60

Lähde: THL

Myytti 2/3:

"Rasismi on helppo tunnistaa"

- Yhdenvertaisuusvaltuutetulle tulevien syrjintä- ja yhdenvertaisuusyhteydenottojen yleisin yksittäinen syy on vammaisuus. Alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen ja uskontoon liittyviä yhteydenottoja on hieman sitä enemmän.

Syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla

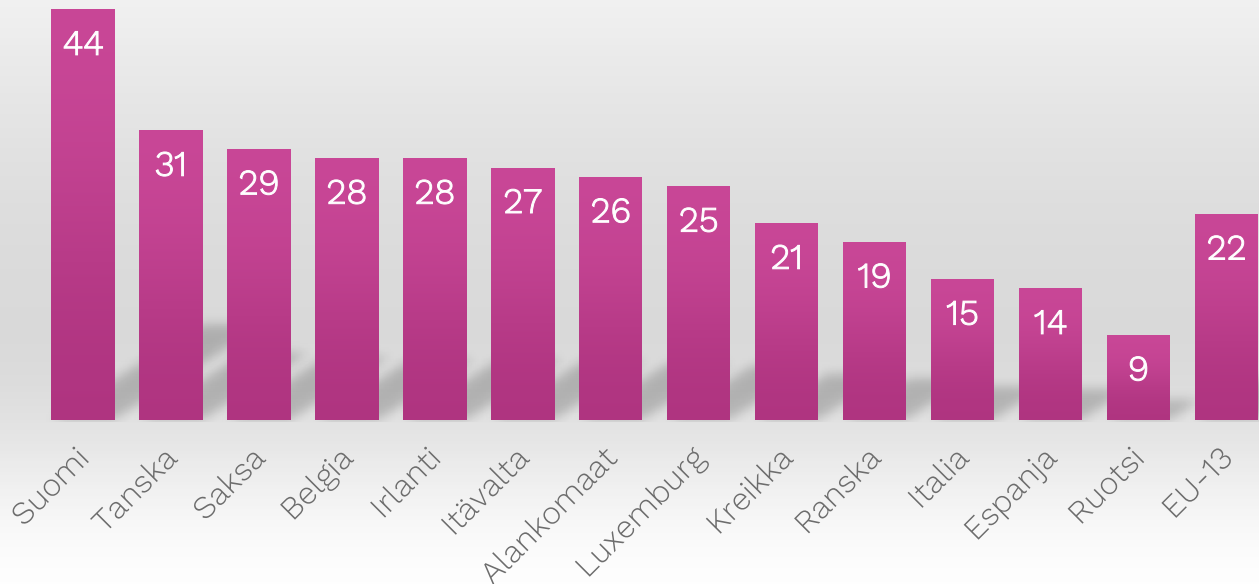
kokeneiden osuus 8-9

önhaussa kokeneet.

SY

Rasistista häirintää kokeneiden osuus (12kk),
%

(Being Muslim in the EU, FRA 2024)

600

60

de: THL

Myytti 2/3:

"Rasismi on helppo tunnistaa"

- Myös joitain EU-maita vertailevat kansainväliset selvitykset osoittavat merkkejä siitä, että Suomessa etninen syrjintä on merkittävä ja yleinen ongelma.

Lähteet

- MoniSuomi-tutkimus, THL, www.thl.fi/monisuomi
- Kouluterveyskysely, THL, www.thl.fi/kouluterveyskysely
- Ahmad A. A comparative analysis of the reception of immigrants into Finnish working life in 2016 and 2024. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Integration 2025/6
- Being Muslim in the EU - Experiences of Muslims. European Union Agency for Fundamental Rights, 2024
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu, henkilökohtainen tiedonanto
- Kuvat: THL, Saamelaiskäräjät, Turun Sanomat, iStock

**Mihin Sinä voit/haluat
vaikuttaa? Miten?**

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET